

АКУПУНКТУРА

ACUPUNCTURE

Редакционна колегия

Д-р С. Еленкова, главен редактор

Д-р Д. Лисийски, научен секретар

Д-р Л. Къосева, Доц. д-р Н. Димитров, Д-р Б. Бужов

Оригинални статии, литературни обзори и реферати
на чуждестранни научни медицински публикации
в областта на: ТРАДИЦИОННАТА КИТАЙСКА МЕДИЦИНА
И НА СЪВРЕМЕННИТЕ МЕТОДИ ЗА ТРЕТИРАНЕ НА АКУПУНКТУРНИТЕ ТОЧКИ

Списанието е основано през 1998 г. от д-р Емил Илиев

Списанието се обработва в БД
БЪЛГАРСКА МЕДИЦИНСКА ЛИТЕРАТУРА

Акупунктура
Acupuncture

Год. XXIV

2022

Брой 1

СЪДЪРЖАНИЕ

РЕФЕРАТИ

Нови проучвания на акупунктурата при лечението на COVID-19: аналитичен обзор	3
Ефективността на акупунктурата при облекчаване задържането на урина при хоспитализирани пациенти.....	12
Тенденции в проучванията на акупунктура при лечението на депресия през периода 2011–2020 г.: библиометричен анализ	20
Анализ на систематични обзори за акупунктура при жени с безплодие, подложени на ин витро оплождане и ембрионален трансфер	28
Ефективността на акупунктурата при облекчаването на емоцио- нални проблеми при жени с безплодие: протокол за систематичен обзор и метаанализ	36
Ефикасността и базовият механизъм на акупунктурата при лечението на посттравматично стресово разстройство: систематичен обзор на проучвания с животни.....	39

АКУПУНКТУРА 1/2022

ISSN 1311-2759 УДК 617-073.97 (0497.2)

Уредник *В. Колев*

Езикова редакция *И. Митева*

Страниране *О. Маркова*

Централна медицинска библиотека

1431 София, ул. „Св. Г. Софийски” № 1

e-mail: v.kolev@cml.mu-sofia.bg

<http://cml.mu-sofia.bg/CML/page108.html>

НОВИ ПРОУЧВАНИЯ НА АКУПУНКТУРАТА ПРИ ЛЕЧЕНИЕТО НА COVID-19: АНАЛИТИЧЕН ОБЗОР

Chen Ch et al. Current state of research about acupuncture for the treatment of COVID-19: a scoping review. Integr Med Res, 2021;10(Suppl):100801.

Коронавирусната болест 2019 (COVID-19) е акутна респираторна болест, която се разпространява глобално чрез тежкия остър респираторен синдром-коронавирус-2 (SARS-CoV-2) след първото документирано избухване в гр. Ухан през декември 2019 г. СЗО обяви COVID-19 за заплаха за общественото здраве в световен мащаб, като пандемията доведе до претоварване на националните здравни системи. По данни на СЗО до 31 юли 2021 г. в света има 196 553 009 потвърдени случая, сред които 4 200 412 смъртни изхода. Чрез епидемиологични изследвания се установява, че COVID-19 може да предизвика оплаквания като треска, суха кашлица, умора, тревожност, безсъние, назална конгестия, ринорея, болки в гърлото, миалгия и диария. При тежките случаи може бързо да се развие остър респираторен дистрес синдром (ARDS), рефрактерна метаболитна ацидоза, септичен шок, хипоксемия и синдром на нарушена полиорганна функция (MODS).

Акупунктурата е основен елемент на традиционната китайска медицина (ТКМ), която се прилага често в клиничната практика при лечението на респираторни заболявания и облекчаването на тревожни разстройства, гадене, безсъние, умора и др. Ефикасността на акупунктурата е изследвана от множество автори. Тъй като епидемията избухва за първи път в Китай, а прилагането на акупунктурата играе важна роля при лечението на тежкия остър респираторен синдром (SARS) през 2003 г., методът се прилага в значителна степен и при лечението на COVID-19 в Ухан. През 2020 г. China Association of Acupuncture-Moxibustion (CAAM) разработи и публикува "Ръководство за интервенция с акупунктура и моксибулция за

телно при лечението. Често акупунктурата се прилага в съчетание с лечение с билки, моксibusiция, западна медицина и други мерки за лечението на COVID-19. Следователно няма да е оправдано всички положителни резултати да се обясняват с акупунктурата.

Акупунктурата може да облекчи симптомите на пациентите с COVID-19 и да скъси болничния им престой и е ефективна при лечението на пациенти в късна възраст с тежко заболяване. От друга страна, липсват проучвания с високо методологично качество на дизайн от ниво 1 (данни от систематичен обзор или метаанализ на всички РКП) или ниво 2 (данни от голямо многоцентрово РКП). Авторите правят извода, че популяризацията на акупунктурното лечение на COVID-19 все още среща затруднения, включително и поради проблемите по време на терапевтичния процес.

В. Колев

ЕФЕКТИВНОСТТА НА АКУПУНКТУРАТА ПРИ ОБЛЕКЧАВАНЕ ЗАДЪРЖАНЕТО НА УРИНА ПРИ ХОСПИТАЛИЗИРАНИ ПАЦИЕНТИ

Chen S et al. Effects of acupuncture on hospitalized patients with urinary retention. Evid Based Complement Alternat Med, 2020; 2020: 2520483.

Задържането на урина (ЗУ) се изразява в невъзможност за евакуиране при пълен пикочен мехур (ПМ), което води до повишен остатъчен обем на урината (PVR). Разстройството е често наблюдавано следствие от хирургия или заболявания, като може да доведе до инфекция на пикочните пътища и да удължи болничния престой. Засега няма консенсусна дефиниция за задържането на урина. Установената честота е от 3 до 43%. Състоянието не е животозастрашаващо, но води до силни болки. Задържането на урина може да доведе до прекомерно разширяване на пикочния мехур и перманентно увреждане на musculus detrusor urinae. Ако не се лекува своевременно, ЗУ може да доведе до вторична инфекция на пикочния мехур, рефлукс нефропатия, руптура на пикочния мехур, бъбречна недостатъчност и други тежки последици. Днес при лечението на ЗУ в клиничната практика често се използват постоянни катетри, но за пациентите катетризацията е болезнена, унизителна и предизвикваща дискомфорт. Дълготрайните постоянни катетри

ТЕНДЕНЦИИ В ПРОУЧВАНИЯТА НА АКУПУНКТУРА ПРИ ЛЕЧЕНИЕТО НА ДЕПРЕСИЯ ПРЕЗ ПЕРИОДА 2011–2020 Г.: БИБЛИОМЕТРИЧЕН АНАЛИЗ

Xiang H et al. Trends of acupuncture therapy on depression from 2011 to 2020: a bibliometric analysis. *Front Psychol*, 13 October 2021, <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2021.721872>

Разпространението на голямото депресивно разстройство е 4,7%, а годишната заболяемост е 3% (Ferrari и сътр., 2013). Депресията е важен фактор за качеството на живота и преживяемостта, като се наблюдава при около 50% от всички амбулаторни психиатрични пациенти и 12% от всички хоспитализирани пациенти (Кюо и сътр., 2015). 5,8% от мъжете и 9,5% от жените имат депресивни епизоди през живота си (Li и сътр., 2016). Според данни на СЗО депресията е четвърта водеща причина за инвалидизиране (Guo и сътр., 2019). В Китай се установява увеличена заболяемост от депресия (Yang и сътр., 2013; Jin и сътр., 2019). Разстройството засяга в значителна степен качеството на живота на пациентите и се свързва със значително икономическо бреме за тях (Hofmann и сътр., 2017).

Прилагат се 3 вида лечение за депресията: антидепресанти и други помощни лекарства, психотерапия на базата на доказателствата (когнитивно-поведенческа терапия и интерперсонална психотерапия) и соматична нелекарствена терапия, включително електроконвулсивна терапия, серийна транскраниална магнитна стимулация и стимулация на блуждаещия нерв (Gartlehner и сътр., 2017). Пациентите с депресия може да предпочитат нелекарственото лечение, тъй като антидепресантните лекарства се свързват със значителен риск от нежелани събития. До 63% от пациентите, приемащи антидепресанти от второ поколение, имат нежелани събития. 7-15% от пациентите прекратяват приема на лекарства поради нежелани събития (Gartlehner и сътр., 2008). Често срещан проблем е също и зависимостта от антидепресантите (Tirado Mupoz и сътр., 2018; Zhou и сътр., 2020). Според проучване, 50% от пациентите с депресивно разстройство избират лечение на комплементарната или алтернативната медицина (Ashraf и сътр., 2021). Акупунктурата е част от традиционната китайска медицина (ТКМ), но е също така успешно интегрирана в съвременната медицинска система. Според резултатите от метаанализи акупункту-

ната литература (Mulet-Forteza и сътр., 2020), проучването има няколко слаби страни. Авторите правят анализ само на публикации от базата данни Web of Science, което може да доведе до системни грешки, свързани с езика и публикуването. Необходимо е в следващо проучване да се анализират също и данни от China National Knowledge Infrastructure (CNKI). В друго проучване чрез CiteSpace трябва да се изследват повече форми на депресията, методи на акупунктурата и други заболявания.

В проучването се получава полезна информация относно потенциални сътрудничества между изследователите и институциите. Установяват се актуални теми и тенденции в изследванията на акупунктурата при лечението на депресия. Има данни, че акупунктурата е ефективна при лечението на депресия, но се изискват повече доказателства. За целта е необходимо допълнително проучване, в което се спазват стандартизираните насоки и се включват рандомизирани контролирани проучвания с високо качество, което ще намали риска от системни грешки.

В. Колев

АНАЛИЗ НА СИСТЕМАТИЧНИ ОБЗОРИ ЗА АКУПУНКТУРА ПРИ ЖЕНИ С БЕЗПЛОДИЕ, ПОДЛОЖЕНИ НА ИН ВИТРО ОПЛОЖДАНЕ И ЕМБРИОНАЛЕН ТРАНСФЕР

Wang X et al. An overview of systematic reviews of acupuncture for infertile women undergoing in vitro fertilization and embryo transfer. *Front Public Health*, 2021, 9:651811

Безплодието се определя като невъзможност за постигане на клинична бременност след редовни полови контакти без контрацепция в продължение на 12 месеца. Честотата на безплодието през репродуктивния период е 15%. Според проучванията безплодието се наблюдава при 25% от всички двойки в репродуктивна възраст, които планират зачеване. 40% от всички случаи на безплодие се дължат на фактори, свързани с жената. Ин витро оплождането и ембрионалният трансфер (IVF-ET) са ефективен метод на лечение при двойки с ограничена репродуктивна функция. Между 2004 и 2013 г. в целия свят са извършени 7 079 145 цикъла, които са довели до успешното раждане на приблизително 1,45 млн. деца.

ЕФЕКТИВНОСТТА НА АКУПУНКТУРАТА ПРИ ОБЛЕКЧАВАНЕТО НА ЕМОЦИОНАЛНИ ПРОБЛЕМИ ПРИ ЖЕНИ С БЕЗПЛОДИЕ: ПРОТОКОЛ ЗА СИСТЕМАТИЧЕН ОБЗОР И МЕТААНАЛИЗ

Hwang SI et al. Acupuncture treatment for emotional problems in infertile women: A protocol for systematic review and meta-analysis. *Medicine (Baltimore)*. 2021 Jun 11; 100(23): e26306.

СЗО определя безплодието като невъзможност за постигане на клинична бременност след редовни полови контакти в продължение на 12 месеца. Според данни 15% от двойките в репродуктивна възраст в света са засегнати от безплодие. Наблюдава се увеличение на честотата на безплодието поради различни фактори, включително семейното положение, образователната степен, вредните навици, увеличените заболявания на репродуктивната система, абортите, продължителната употреба на контрацептиви и увеличеното замърсяване на околната среда. Безплодието води до емоционални и психични проблеми при жените, включително тревожност, депресия и ниско самочувствие. Тези проблеми могат да доведат до емоционален дистрес, както и да засегнат по неблагоприятен начин лечението на безплодието, предизвиквайки прекратяване на лечението и намален шанс за забременяване. С цел да ограничат симптомите, предизвикани от отрицателни емоции, и да постигнат по-високи нива на забременяването, много жени с безплодие търсят алтернативни терапии, включително психоанализа, релаксация, когнитивно-поведенчески терапии и онлайн консултации. Акупунктурата се прилага често като основно средство за облекчаване на психичните проблеми на жените в източна Азия.

В проучвания се установява, че акупунктурата е ефективна при облекчаването на емоционални оплаквания, включително тревожност, депресия, ниско самочувствие и хроничен ментален стрес, от което може да се направи извод, че методът е ефективен също и при подобряването на емоционалните оплаквания при жени с безплодие. Въпреки че има множество проучвания на терапевтичния ефект на приложението на акупунктура при ин витро оплождане, с цел да се увеличат нивата на забременяване и имплантация, ефективността на акупунктурата при облекчаването на емоционалните проблеми при жени с безплодие остава неизяснена. През 2007 г. е публикуван систематичен обзор на акупунктура при облекчаването на емоционални проблеми при жени с безпло-

ството може да доведе до нестабилност на семейните отношения, да засили депресията, тревожността, да понижи самочувствието и да отключи други емоционални проблеми. Психичната болка в резултат на безплодието може да засегне резултата от репродуктивното лечение. Има убедителни доказателства за ефективността и безопасността на акупунктурата при облекчаването на емоционални проблеми, включително тревожността, депресията, ниското самочувствие и хроничния психически стрес. Въпреки това, като се има предвид липсата на проучвания и систематични обзори на емоционалните проблеми при жени с безплодие, въпросът дали акупунктурата е ефективна и безопасна при облекчаването на емоционалните проблеми, свързани с безплодието, остава неизяснен.

Авторите представят протокол за проучване чрез систематичен обзор и метаанализ на прилагането на акупунктура при облекчаването на емоционалните проблеми на жени със стерилитет. Въз основа на протокола ще се извърши систематичен обзор и метаанализ, с цел да се установят доказателства за ефективността и безопасността на акупунктурата при лечението на емоционалните проблеми при жени с безплодие.

В. Колев

ЕФИКАСНОСТТА И БАЗОВИЯТ МЕХАНИЗЪМ НА АКУПУНКТУРАТА ПРИ ЛЕЧЕНИЕТО НА ПОСТТРАВМАТИЧНО СТРЕСОВО РАЗСТРОЙСТВО: СИСТЕМАТИЧЕН ОБЗОР НА ПРОУЧВАНИЯ С ЖИВОТНИ

Kwon CY, Lee B, Kim, SH. Efficacy and underlying mechanism of acupuncture in the treatment of posttraumatic stress disorder: a systematic review of animal studies. J Clin Med, 2021 Apr 8;10(8):1575.

Прякото или непрякото въздействие от извънредно застрашаващо или ужасяващо събитие може да доведе до разстройство с трайни увреждания, т.е. посттравматично стресово разстройство (ПТСР). Характерните признаци и симптоми на ПТСР включват симптоми на безпокойство и реакция на избягване, неблагоприятни промени на мисленето и настроението и промени във възбудимостта и реактивността. Разстройството се среща често в първичната помощ. В систематичен обзор от 2017 г. се установява, че честотата на ПТСР през целия живот, определена чрез диаг-